

“HERKESİN, ÇIKARLARININ KORUNMASI İÇİN SENDİKALAR KURMAYA, BUNLARA KATILMAYA HAKKI VARDIR.”

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi
Madde : 23

SENDİKALAŞMA VE TTB

Dr. Kayıhan Pala*

Çalışanların egemen güce karşı haklarını edinebilmek ve savunabilmek amacıyla örgütlenerek, toplumsal birliktelik ve ortak tavır-eylem oluşturma uğraşı sanayileşme kadar eskidir ve geçmiş, bu alanda çok önemli kazanımlarla, başarılarla doludur.

Ülkemizde çalışanlar “işçi” ve “memur” adıyla temel olarak ikiye ayrılmış bulduklarından aynı sınıfta bulunmalarına karşın, farklı uygulamalarla, farklı yaptırımlar ve haklarla karşı karşıya kalmış; neredeyse iki ayrı sınıf olarak algılanagelmeye başlamıştır. Devlet, gerek erkini hiçbir biçimde sarsmamak, gerekse kendi belirlediği ücretle emeği satınalabilmek amacıyla Anayasa düzeyinde düzenlemeler yaparak küçük işçisini (memurunu) uzun zaman sendikal örgütlenmeden uzak tutmayı başarmıştır. Ülkemizde ilk kez 60’lı yılların ortalarında 1960 Anayasası’nın getirdiği özgürlükçü ortamda değişik kamu sendikaları kurulmuş ancak yasal düzenlemelerin olumsuzluğu nedeniyle sayıları yaklaşık 600’ü bulan bu sendikaların pek bir işlevleri olmamıştır. Ardından 1971 yılında memur sendikaları yasası yürürlükten kaldırılınca, 1980 yılına dek memurlar hak arama ve örgütlenme girişimlerini çeşitli memur dernekleri kurarak sürdürmüşler ve 12 Eylül ile birlikte bu derneklerin tümü kapatılmıştır.

1962 Anayasası’na büyük olasılıkla konulması unutulmuş bu alandaki yasağın olmayışı, 1980 öncesinden gelen Avrupa Ekonomik Topluluğu’na girebilmek düşü uğruna imzalanan ILO sözleşmeleri ve diğer uluslararası yaptırımlar ve seçim meydanlarında verilen sözler 1990’lı yılların başlarında kamu çalışanlarının sendikal örgütlenmelerine ilişkin bir ortam doğurmuş, sağlık işkolunda da (diğer birçok işkolunda olduğu gibi) sendikalaşma çalışmalarına başlanılmıştır.

Sürecin başlangıcında Ankara, İstanbul ve İzmir gibi büyük illerde işyerleri bazında toplantılar düzenlenerek, işyeri temsilcileri belirlenmiş ve oluşan il kurullarından gelen delegeler ile Ankara’da üç kez Sendikalaşma Genel Kurulu yapılmıştır. Sendikaların oluşma sürecindeki gelişmeler sırasında Türk Tabipleri Birliği bütün tabip odalarına çağrı çıkararak gündemi “sendikalaşma” olan bir toplantı düzenlemiş ve bu toplantıda belirlenen ilkeler basın ilanları aracılığıyla hekimlere ve kamuoyuna duyurulmuştur. Toplantıda belirlenen ilkelerin duyurulduğu orijinal metin şöyledir:

1 — Sağlık işkolunda bir sendikanın zorunlu olduğuna inanıyoruz. Bu sendikanın işkolunda en fazla gereksinimi olan sağlık memuru, hizmetliler için daha fazla zorunlu olduğunu düşünüyoruz.

2 — Sağlık işkolunda kurulacak bir sendikanın, bu işkolundaki tüm sağlık personelini içermesi gerekir.

3 — Sendikanın örgütlenme temeli, işyerleridir. İşyeri temsilciliklerini temel alan bir örgütlenmenin sağlıklı ve demokratik olduğuna inanıyoruz.

4 — Sendika kurulsun bile, Türk Tabipleri Birliği’nin sendikal ve özlük hakları mücadelesini bırakmaması, tersine geliştirmesi ve sonuna kadar genişletmesi gerektiğine inanıyoruz.

5 — Türk Tabipleri Birliği ve sağlık işkolunda kurulacak olan sendika, başta özlük hakları olmak üzere, sağlık personelini ilgilendiren temel konularda birlikte davranmaları gereken kardeş yapılar olmalıdır.

6 — Gerek sendikanın içinde, gerekse işyerlerinde demokratik katılım, sendikanın savunması gereken en temel ilke olmalıdır.

* Bursa Tabip Odası Genel Sekreteri.

7 — Söz konusu sendikanın grevli ve toplu sözleşmeli bir sendika olması tartışmasız benimsenmesi gereken ilkedir.

8 — Türk Tabipleri Birliği, sendikalaşma konusunda kendi üyeleri arasında tartışmayı yaygınlaştırmak amacı ile panel, söyleşi vb. etkinlikler düzenlemelidir.

9 — Sendikalaşma sürecinin salt hukuksal ve tüzük tartışmasının dışında, bu işkolundaki örgütlenmenin ve sağlık personelinin ortak amaçlar çerçevesinde ortak etkinlikleri ile zenginleştirilmesinin anlamlı olduğunu düşünüyoruz.

10 — Türk Tabipleri Birliği, üyelerine bu ilkelere doğrultusunda oluşturulacak bir sendikanın kurucusu ve işyeri temsilcileri olmaları için çaba göstermeye çağrıda bulunmalıdır.

Toplanan genel kurullar ve yukarıdaki duyuru metninin gazetelerde yayınlanmasından hemen sonra gerçekleştirilen Sendika Kurucular Kurulu sırasında, katılan insanlar arasında yaşanan görüş ve yöntem ayrılıkları tek bir sendikanın çatısı altında örgütlenme olanağını ortadan kaldırmış ve aradan geçen dört yıl boyunca sağlık iş kolunda dört ayrı sendika kurulmuştur (Tüm Sağlık-Sen, Genel Sağlık-İş, Sağlık-Sen, Türk Sağlık-Sen). Bunlardan ikisi Tüm Sağlık-Sen ve Genel Sağlık-İş daha geniş çaplı örgütlenerek çalışmalarını sürdürmektedirler.

Ancak bazı çevreler ve kimi hekimler iş kolu düzeyinde örgütlenen sendikal yapıyı benimsememişler seçenek olarak "meslek sendikacılığı" kavramını ortaya atmışlardır.

Sendikal örgütlenmenin egemen güce karşı yapıtıma sahip olabilecek bir toplumsal güç oluşturmak anlamına geldiği düşünüldüğünde, böyle bir sorunun ortaya atılması sendikalaşma kavramının mantığına ters düşüyor gibi görünmektedir. Kaldı ki, şu anda yürürlükte olan iş yasaları uyarınca meslek sendikalarının kurulması yasal olarak olanaksızdır. Ancak Türkiye'nin gündemindeki yeni gelişmeler (Aile Hekimliği ve GSS gibi) ve hekimlerin diğer sağlık çalışanlarının yanındaki özel konumları diğer iki gerçekliğe karşı bazı hekimler tarafından yaşamda yer bulmağa çalışmaktadır.

Önümüzdeki günlerde hekimleri büyük bir tehlike beklemektedir. Yeni Sağlık Yasası Tasarısı Taslağı'nın Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde görüşülerek yasalaşması halinde, hekimlerin çoğu "sözleşmeli" diye ne olduğu çok iyi belirlenmemiş bir statüye geçmek zorunda kalacaklardır. Ayrıca bu yasadan bağımsız olarak hükümetin tüm kamu çalışanlarını ilgilendiren yeni bir personel yasası çıkarmak eğilimi hekimleri de yakından ilgilendirmek-

tedir ve 88 eylemliliği ile başlayıp, günümüze gelen isteklerini karşılamaktan oldukça uzak gibi görünmektedir.

Bütün bu değişimlerin ışığında bir hekim örgütü olarak TTB ne yapmaktadır ve ne yapmalıdır?

Türk Tabipleri Birliği başlangıcından bu yana bir biçimde sendikalaşma sürecinin içinde bulunmuş, sağlık işkolunda tüm sağlık çalışanlarının katılımıyla oluşacak bir sendikal yapıyı desteklediğini birçok kez ifade etmiştir. Sürecin başlangıcında kamu sağlık çalışanlarının tek sendikanın çatısı altında birleşmeyecekleri belli olunca kimi TTB Merkez Konseyi üyeleri kişisel tercihlerini kullanarak sendikalardan birinin kurucu üyesi olmuşlar ancak örgüt olarak hekimlere yalnızca "sendikalaşın, bir sendikanın üyesi olun" çağrısı çıkarmışlardır. Bu çağrılar basın duyurularıyla, gazete ilanlarıyla desteklenmiştir.

Bunun dışında Türk Tabipleri Birliği iki kez sendikal eğitim programları düzenlemiş, bunlardan ilki daha çok hekim kadroları ile daha primitif bir eğitim programı biçiminde, ikincisi büyük oranda uğraşısı sendika ve sendikal örgütlenme olan insanların katılımıyla gerçekleşen daha aktif ve başarılı bir sendikal eğitim programı biçiminde gerçekleştirilmiştir.

Türk Tabipleri Birliği'nin en önemli sorunlarından biri herhangi bir alanda bir iş yapmak değil, yaptığı işi üyelerine duyurmak konusunda yaşadığı sıkıntıdır. Genellikle örgütün yaptığı işler Ankara'da bir merkez kadro, İstanbul ve İzmir odalarında aktif az sayıda bir hekim grubu ve diğer odaların yönetim kurullarınca bilinmektedir. Periferdeki odaların yönetim kurulları dışındaki organlarında çalışanların bile kimi zaman çok önemli gelişmelerden haberleri olmamaktadır. Bütün bu topluluğa eline "rapor" ulaşan delegeleri de eklersek örgütün havuzundaki insan sayısı gerçekçi bir tahminle 400 hekim ancak bulmaktadır. Sözü sendikalaşmaya getirirsek yapılan sendikal çalışmalardan bilgisi olan hekim sayısı, örgütte yaşanan iletişim sorunları nedeniyle sınırlıdır. Örneğin, Bursa'daki hekimlerden Türk Tabipleri Birliği'nin sendikal eğitim çalışmalarına ilişkin bilgisi olan hekim sayısı yalnızca on kadardır.

Sendikalaşma gündeminde ilk sırayı sendikalaşmanın gereği ve tüm çalışanların sendikalara üye olmaları zorunluluğunun hekimlere akıllarda soru kalmayacak bir biçimde net olarak anlatılabilmesi almaktadır. Nasıl bir sendikalaşma ve hangi sendika soruları daha sonra ele alınmalıdır. Çünkü öncelikli alan hekimlerin de artık "iyi kazanan" ve "yarım güvencede" insanlar olmaktan gitgide uzak-

laştıklarının tüm hekimlere anlatılabilmesidir. Çözümün daha çok çalışmak, daha zor koşullarda çalışmak yerine; örgütlenmek, sendikaların çatıları altında birleşmek olduğunun gösterilmesi gerekmektedir.

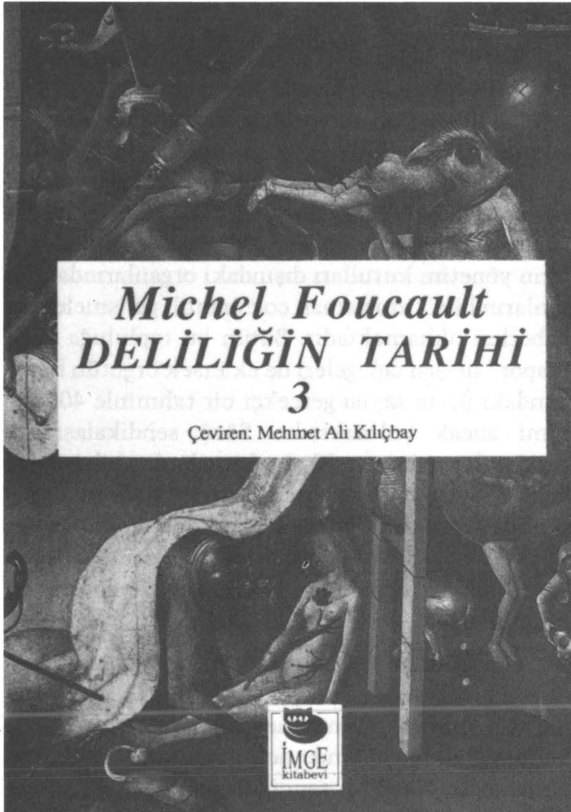
Şu an sendikalara üye hekim sayısının 350 kadar olduğu sanılmaktadır. Kamuda yaklaşık 45.000 hekimin çalıştığı düşünüldüğünde bu rakamın ne kadar küçük olduğu daha iyi anlaşılabilir.

Hekimler niçin sendikalara üye olmuyorlar?

Bunun en büyük nedeninin hekim kitlesinin sendikal bilinçten yoksun olması olduğu söylenebilir. Tüm meslekler içinde sınıf atlama düşünün en çok kurulduğu ve belki de gerçekleştiği uğraşı hekimliktir. Bireysel yollarla, her zaman tıbbi etik kavramına uymasa bile, az sayıdaki hekim için kendi gemisini kurtararak kaptan olabilmek düşü gerçekleştirebilmektedir. Daha önemlisi çok sayıdaki hekim bu birkaç kaptanı örnekleyerek bireysel çıkış arama yönünde tercih kullanmak eğilimi içindedir. Burada sorun etkin bir sendikal örgütlenme eğitimi ve verilebilmekle aşılacak gibi görünmektedir. Çünkü

sistem gitgide (hekim enflasyonunun da katkısıyla) hekimlere pastadan ayrılan dilimi küçültmekte ve hekimlerin kendi çevrelerine örmeye zorlandıkları duvarı bir zırh gibi kullanarak bireysel çıkışların önünü de kapamaya başlamaktadır. Sözelimi işyeri hekimliği sertifikası kursu programlarına katılan çok sayıda ununu elemiş eleğini asmış yaşlı hekim örnek verilebilir. İşyeri hekimliği yaparak bütçesine katkıda bulunmayı planlayan genç hekimleri birçok kez hayal kırıklıkları beklemektedir. Bu insanlara seçenek sunmanın zamanı gelmiştir ve işte burada Türk Tabipleri Birliği'ne büyük bir iş düşmektedir.

Türk Tabipleri Birliği, üyelerine sendikalaşma gündeminin birinci maddesi konusunda yeterli bir eğitimi hayata geçirmek zorundadır. Sendikalaşmanın gerekliliği verildikten sonra geriye kalan kişisel tercihtir ve bireye özgü bir olaydır. Hekim sendikalı olup olmayacağına, hangi sendikayı seçeceğine kendisi karar verebilir. Ancak burada önemli olan "sendika" kavramının neleri içerdiğinin yeterli ve doğru olarak hekime sunulabilmesi, seçim ölçütlerinin eğitim içerisinde verilebilmiş olmasıdır.

Michel Foucault DELİLİĞİN TARİHİ 3

Çeviren: Mehmet Ali Kılıçbay

"Tımarhanenin Tarihi" olarak da adlandırılabilir nitelikte olan bu sonuncu bölümde, delilerin kapatıldıkları (hapsedildikleri değil, çünkü bu kapatma bir mahkûmiyet kararının sonucu bile değildir; daha doğrusu, mahkûmiyet belli kişiler ve belli peşin hükümler tarafından, önceden verilmiş bir kararın doğrultusunda olmaktadır), hem de artık tek başlarına kapatıldıkları bu kurum, bir anti-toplum manzarası sunmaktadır (aynı zamanda tüm başka unsurlarıyla birlikte), çünkü Aydınlanma insanı kendini "akıl"ın işlevinde simgeleştirmekte ve kendi hayalini, idealini bu simgenin doğrultusunda kurmaktadır. O halde toplum akıldan, cisimleşmiş akıldan başka birşey değildir. Akıl bozukluğu ise, tanım gereği toplumun zıddı, onun varlık-olmayan tersidir, yani akli ve dolayısıyla toplumu tehdit eden unsurdur; o halde kapatılması, ama bunun da hasta statüsü verilerek yapılması gerekir. Çünkü hasta statüsü vermek, delinin ıslah olabilir bir ters varlık olduğu anlamına gelmektedir. Tedavi, deliyi topluma geri vermek için vardır. Ama bu modelde akıl asla tanımlanamamaktadır. Veya daha doğrusu, akıl kendini ancak deliliğin zıddında, deliliğin zıddı olarak tanımlayabilmektedir. Öyleyse delilik toplum düzeninin varlığı için gereklidir; çünkü bu düzen kendine ancak negatifinin aynasında kimlik verebilmektedir.

ISBN 975-533-040-2 (Tk. No.)
ISBN 975-533-052-6 (3. Cilt)

9 785333 330526

